

citire, cari consistă : a) în a copia o bucată de citire întocmai cum se află în carte, b) în a scrie din gând o bucată de citire învățată pe din afară, întocmai cu ortografia și punctuațiunea sa, c) în a scrie din gând o *poveste*, o *narațiune morală* sau *istorică*, d. e. : cele învățate despre Vlad Tepeș, etc. Astfel școlarii vor vedea cum s'a unit între sine mai multe idei spre a forma un tot și cum aceste idei urmează una după alta în acel tot, fără însă să-și dea cuvânt. (Nici că trebuie să i se ceară).

II. Materia data si forma schimbata. Fiind-că forma sau haina, cu care se îmbracă cugetările, formează un punct important și cel mai delicat în compozițiune, în care se concentrează mai toată știința limbei, și fiind-că forma nu se poate câștiga numai prin reguli; de aceea am crezut că este bine să inserăm aici toate deprinderile neapărate, pe cari școlarii trecându-le să dispună cu siguranță de forma, literară cu care să-și espună sau îmbrace și ei mai târziu cugetările lor.

Când vom ajunge, prin mijlocirea acestor deprinderi, să facem pe școlari să înțeleagă cum aceleași idei sau cugetări pot fi îmbrăcate sau exprimate în diferite forme și adică, când se espune în formă *narativă*—și aceasta la rîndul ei poate primi asemenea mici schimbări : de *vorbe*, de *forme*, de *timp* și de *număr*, de *topică* etc.—cum *forma narativă* se poate transforma în *formă epistolară*, cum forma *poesiei* se poate transforma în forma *prosei*, fără să se schimbe înțelesul ; cum în sfîrșit forma *narativă* se mai poate transforma în formă *dialogică* și aceasta din nou în forma *narativă*; atunci puterile sufletești ale școlarilor, multămită acestui exercițiu, vor putea să înțeleagă și să distingă tot ce vor citi și să dea ori-ce formă materialului compozițiunii.

La aceasta se mai adaugă aflarea ideii fundamentale dintr'o bucată oare-care de citire, precum și descompunerea acestei bucăți în părțile ei principale, din care rezultă planul compozițiunii, pe care l'a avut scriitorul în vedere, etc. Aceste deprinderi din urmă, trebuie să